

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

❖ خلاصه استاندارد NFPA 1500 (۲)

موضوع : برنامه ایمنی و سلامت شغلی دیپارتمانهای آتش نشانی

مهارت‌های مورد نیاز:

- دانش فنی در زمینه ایمنی و سلامت شغلی.
- توانایی تحلیل و ارزیابی خطرات.
- آشنایی با مقررات ملی و بین‌المللی ایمنی.
- توانایی آموزش و انتقال اطلاعات.
- توانایی مدیریت بحران و واکنش به شرایط اضطراری.

افسران HSE در سازمان‌های آتش‌نشانی و خدمات ایمنی نقشی کلیدی در تضمین سلامت و ایمنی کارکنان ایفا می‌کنند و باعث کاهش خطرات و بهبود فرآیندهای ایمنی می‌شوند. در عملیات‌های امداد و اطفاء، افسر HSE نقشی حیاتی در حفاظت از ایمنی پرسنل، پیشگیری از آسیب‌های زیست‌محیطی، و کاهش خطرات ناشی از حوادث ایفا می‌کند. بسته به نوع حادثه، وظایف افسر HSE در هر عملیات به شرح ذیل می‌تواند متفاوت باشد.

۱. حریق منزل مسکونی

در حریق‌های خانگی، معمولاً خطرات بیشتری برای افراد داخل ساختمان و آتش‌نشان‌ها وجود دارد. افسر HSE باید:

- شناسایی خطرات فوری: شناسایی خطراتی مثل مواد شیمیایی (گازها، مواد قابل اشتعال)، دود، نقص‌های برق و خطرات ساختاری (فروریختن سقف و دیوارها).
- مطمئن شدن از استفاده صحیح از تجهیزات ایمنی: بررسی وضعیت تجهیزات ایمنی آتش‌نشانان مانند لباس‌های محافظ، دستگاه‌های تنفسی، و سیستم‌های ارتباطی.
- هدایت عملیات اطفاء: همکاری با فرمانده عملیات برای تعیین نحوه ورود ایمن به محل، اطمینان از عدم وجود خطرات پنهان و رعایت استانداردهای ایمنی.

- آماده‌سازی برای عملیات نجات: اطمینان از آمادگی تیم‌های نجات برای امداد و اطفاء در صورتی که نیاز به جستجو و نجات افراد داخل ساختمان باشد.

۲. حریق در کارخانجات

- حریق در کارخانجات، به‌ویژه در صنایع شیمیایی و تولیدی، خطرات پیچیده‌تری دارد که نیازمند دقت و اقدامات ویژه است. وظایف افسر HSE عبارتند از:

- شناسایی مواد خطرناک: آگاهی از وجود مواد شیمیایی خطرناک، گازهای قابل اشتعال، یا مواد رادیواکتیو که می‌تواند در آتش‌سوزی آزاد شود.
- کنترل خطرات محیطی: نظارت بر دمای محیط، جریان گازها، و وضعیت تهویه برای جلوگیری از انفجارهای ثانویه.

- آموزش تیم‌های عملیاتی: اطمینان از اینکه تیم‌های عملیاتی از تجهیزات مخصوص کارخانه (مانند لباس‌های محافظ شیمیایی و دستگاه‌های تنفسی) استفاده می‌کنند.

- مدیریت خطرات احتمالی انفجار: جلوگیری از انفجارهای احتمالی ناشی از مواد آتش‌زا یا گازها از طریق ایجاد محدودیت در دسترسی به مناطق حساس.

۳. حریق در ساختمانهای بلندمرتبه

- آتش‌سوزی در برج‌های بلند، به‌ویژه در ساختمان‌های با طبقات زیاد، چالش‌های خاص خود را دارد. در اینجا وظایف افسر HSE به شرح زیر است:

- شناسایی خطرات ویژه ارتفاع: خطر سقوط، کمبود فضا، یا اختلال در عملیات به دلیل ارتفاع.
- نظارت بر عملیات نجات: هدایت تیم‌های آتش‌نشان به طبقات مختلف، با توجه به شرایط ساختمان و چیدمان
- کنترل دود و تهویه: نظارت بر سیستم‌های تهویه برای جلوگیری از گسترش دود در طبقات مختلف و اطمینان از دسترسی به منابع تهویه‌ای که می‌تواند از تجمع گازهای سمی جلوگیری کند.
- ارزیابی خطرات ساختمان: ارزیابی خطرات موجود در سازه مانند احتمال فروریختن، شکستن شیشه‌ها یا آسیب به سیستم‌های برق و لوله‌کشی.

۴. حوادث کوهستان

در حوادث کوهستان، به دلیل شرایط جغرافیایی و صعب‌العبور، چالش‌های خاصی برای عملیات امداد وجود دارد. وظایف افسر HSE در این موقعیت‌ها شامل موارد زیر است:

- ارزیابی شرایط جوی: بررسی وضعیت جوی و شناسایی خطرات احتمالی مانند ریزش سنگ، برف‌ریزی یا تغییرات ناگهانی در شرایط جوی.
- تأمین امنیت تیم‌های امداد: اطمینان از امنیت تیم‌های نجات و اطفاء در حین حرکت در مسیرهای صعب‌العبور.
- انتقال تجهیزات ایمنی: بررسی و اطمینان از حمل صحیح تجهیزات، به ویژه برای شرایط سخت کوهستانی (مانند طناب‌ها، کلاه ایمنی، لباس‌های ضدآب).
- ارتباطات ایمنی: برقراری ارتباط موثر با تیم‌های مختلف امداد برای هماهنگی و اطمینان از آمادگی.

۵. حوادث سقوط در چاه

در مواقعی که شخصی در چاه سقوط می‌کند، افسر HSE مسئول مدیریت ایمنی عملیات نجات است:

- ارزیابی خطرات محیطی: شناسایی خطرات احتمالی در محیط اطراف چاه، از جمله ریزش خاک یا خطرات گازهای سمی.
- ایمن‌سازی محل: تعیین موانع حفاظتی و ایمنی برای جلوگیری از وقوع حوادث مشابه برای سایر افراد حاضر در محل.
- هماهنگی با تیم نجات: همکاری با تیم‌های امداد و نجات، از جمله تعیین روش‌های ایمن برای پایین رفتن به چاه (مانند استفاده از طناب و تجهیزات نجات) و اطمینان از استفاده صحیح از تجهیزات نظیر لوله های گاز یاب ، سنسورها و دستگاه‌های تنفسی در صورت وجود گازهای خطرناک.
- مطمئن شدن از رعایت پروتکل‌های ایمنی: نظارت بر استفاده صحیح از لباس‌های حفاظتی و تجهیزات نجات توسط تیم‌ها.

۶. حوادث دیگر (نشت گاز، انفجار و...)

در حوادثی که مربوط به نشت گاز، انفجار یا مواد شیمیایی است، افسر HSE باید اقدامات زیر را انجام دهد:

شنبه‌های آموزشی

۱۰ مرداد ماه ۱۴۰۵

1 August 2026

۱۷ صفر ۱۴۴۸

- شناسایی و ارزیابی خطرات شیمیایی: بررسی نوع گاز یا ماده شیمیایی نشت کرده و خطرات آن.
 - اطمینان از ایمنی تیم‌های عملیاتی: اطمینان از استفاده از دستگاه‌های تنفسی، لباس‌های ضدآلودگی و تجهیزات ایمنی خاص.
 - ایزوله کردن منطقه خطر: ایجاد محدوده‌های ایمن دور حادثه و جلوگیری از ورود افراد غیرمجاز.
 - ارائه راهکارهای ایمنی: راهنمایی و هدایت تیم‌های عملیاتی برای جلوگیری از انتشار بیشتر گازها و محافظت از محیط زیست و سلامت عمومی.
- در تمام عملیات‌های امداد و اطفاء افسر HSE مسئول حفاظت از جان کارکنان، پیشگیری از آسیب‌های محیط‌زیستی و اطمینان از اینکه عملیات به‌طور ایمن و مؤثر انجام شود، است. وظایف وی شامل شناسایی خطرات، آموزش تیم‌های عملیاتی، نظارت بر استفاده از تجهیزات ایمنی و پیگیری روند ایمن عملیات است.

آتجه باید یک آتش نشان بداند

شماره ۳۱۵

URPC.IR